

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

21. mai 2015*

Eelotsusetaotlus — Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala — Kohtualluvus tsiviil- ja kaubandusajades — Määrus (EÜ) nr 44/2001 — Valikuline kohtualluvus — Artikli 6 punkt 1 — Erinevates liikmesriikides asuvate kostjate, kes osalesid EÜ artikliga 81 ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikliga 53 vastuolus olevaks tunnistatud kartellikokkuleppes, vastu esitatud hagi nõudes mõista neilt solidaarselt välja tekitatud kahju ja kohustada neid esitama teavet — Kohtualluvus kaaskostjate suhtes asja menetlevale kohtule — Hagi tagasivõtmine selle kostja suhtes, kelle asukoht on liikmesriigis, kus asub asja menetlev kohus — Kohtualluvus lepinguvälise kahju korral — Artikli 5 punkt 3 — Kohtualluvuse kokkulepe — Artikkel 23 — Kartellikokkulepete sõlmimise keelu tõhus rakendamine

Kohtuasjas C-352/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Landgericht Dortmundi (Saksamaa) 29. aprilli 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 26. juunil 2013, menetluses

Cartel Damage Claims (CDC) Hydrogen Peroxide SA

versus

Akzo Nobel NV,

Solvay SA/NV,

Kemira Oyj,

FMC Foret SA,

menetluses osalesid:

Evonik Degussa GmbH,

Chemoxal SA,

Edison SpA,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen, kohtunikud K. Jürimäe, J. Malenovský, M. Safjan (ettekandja) ja A. Prechal,

kohtujurist: N. Jääskinen,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Cartel Damage Claims (CDC) Hydrogen Peroxide SA, esindaja: *Rechtsanwalt* T. Funke,
- Akzo Nobel NV, esindajad: *Rechtsanwalt* M. Blaum ja *Rechtsanwalt* T. Paul,
- Solvay SA/NV, esindajad: *Rechtsanwalt* M. Klusmann ja *Rechtsanwalt* T. Kreifels,
- Kemira Oyj, esindajad: *Rechtsanwalt* U. Börger ja *Rechtsanwalt* R. Lahme,
- FMC Foret SA, esindajad: *solicitor* B. Uphoff ja *Rechtsanwalt* S. Woitz,
- Evonik Degussa GmbH, esindajad: *Rechtsanwalt* C. Steinle ja *Rechtsanwalt* S. Wilske,
- Edison SpA, esindajad: *Rechtsanwalt* A. Rinne ja *Rechtsanwalt* T. Mühlbach,
- Prantsusmaa valitsus, esindajad: D. Colas ja J. Bousin,
- Euroopa Komisjon, esindajad: A.-M. Rouchaud-Joët, M. Wilderspin ja G. Meessen,

olles 11. detsembri 2014. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) artikli 5 punkti 3, artikli 6 punkti 1 ja artikli 23 tõlgendamist.
- 2 Taotlus esitati Cartel Damage Claims (CDC) Hydrogen Peroxide SA (edaspidi „CDC”), asukoht Brüssel (Belgia), ning Akzo Nobel NV, Solvay SA/NV, Kemira Oyj ja FMC Foret SA, asukohad teistes liikmesriikides, välja arvatud Saksamaa Liitvabariigis, vahelises kohtuvaidluses, milles CDC esitas hagi kahju hüvitamiseks nõuete alusel, mille on talle otseselt või kaudselt loovutanud 71 ettevõtjat, kellele on väidetavalt kahju tekitatud EÜ artikli 81 ja 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (EÜT 1994, L 1, lk 3; ELT eriväljaanne 11/52, lk 3, edaspidi „EMP leping”) artikli 53 rikkumisega.

Õiguslik raamistik

- 3 Määruse nr 44/2001 põhjendused 2, 11, 12, 14 ja 15 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) Teatavad erinevused kohtualluvust ja kohtuotsuse täitmist käsitlevates siseriiklikes eeskirjades takistavad siseturu häireteta toimimist. Olulised on sätted, millega ühtlustatakse eeskirjad kohtualluvuse konflikti kohta tsiviil- ja kaubandusajades ning lihtsustatakse vorminõudeid, et käesoleva määrusega seotud liikmesriikide kohtuotsuste vastastikune tunnustamine ja täitmine oleks kiire ja lihtne.

[...]

(11) Kohtualluvuse eeskirjad peavad olema hästi etteaimatavad ning lähtuma põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga ning seepärast peab kohtualluvus alati olema olema, välja arvatud teatavatel täpselt määratletud juhtudel, kui kohtuvaidluse sisu või osapoolte autonoomia eeldab teistsugust seotust. Selleks et ühiseeskirjad oleksid läbipaistvamad ja et vältida kohtualluvuse konflikte, peab juriidilise isiku alaline asukoht olema autonoomselt määratletud.

(12) Lisaks kostja alalisele elukohale peaks kohtualluvusel olema ka muid aluseid, mis toetuksid tihedale seosele kohtu ja menetluse vahel või aitaksid kaasa tõrgeteta õigusemõistmisele.

[...]

(14) Kui tegemist ei ole kindlustus-, tarbija- või töölepinguga, mille puhul on pädeva kohtu kindlaksmääramisel lubatud vaid piiratud autonoomia, tuleb austada lepingupoolte autonoomiat, võttes arvesse käesoleva määrusega ette nähtud ainupädevuse aluseid.

(15) Harmoonilise kohtumõistmise huvides tuleb samaaegsete menetluste võimalust võimalikult vähendada ja tagada, et kahes liikmesriigis ei tehta vastuolulisi kohtuotsuseid. [...]"

4 Määruse II peatükis sisalduvad artiklid 2–31 käsitlevad kohtualluvuse eeskirju.

5 Selle peatüki 1. jaos „Üldsätted” sisalduva artikli 2 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva määruse kohaselt kaevatakse isikud, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse nende kodakondsusest hoolimata.”

6 Vastavalt määruse nr 44/2001 artikli 5 punktile 3 võib isiku, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, teises liikmes kaevata „lepinguvälise kahju puhul selle paiga kohtusse, kus kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda”.

7 Määruse artikli 6 punktis 1 on ette nähtud:

„Isiku, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib kaevata ka:

1. juhul kui kostjaid on mitu, selle paiga kohtusse, kus on neist ühe alaline elukoht, tingimusel, et nõuded on sedavõrd tihedalt seotud, et eri menetlustest tulenevate vastuoluliste otsuste ohu vältimiseks oleks soovitatav neid menetleda ning otsuseid teha üheskoos”.

8 Määruse nr 44/2001 II peatüki 7. jaos „Kokkulepe kohtualluvuse kohta” sisalduva artikli 23 lõikes 1 on sätestatud:

„Kui lepinguosalisel, kellest ühe või mitme alaline elukoht on liikmesriigis, on kokku leppinud, et konkreetsest õigussuhtest tulenenud või tuleneda võivate vaidluste lahendamiseks on pädev liikmesriigi kohus või kohtud, on see kohus või need kohtud pädevad. Kui lepinguosalisel ei ole kokku leppinud teisiti, on kohtul või kohtutel ainupädevus. Selline kokkulepe kohtualluvuse kohta sõlmitakse kas:

a) kirjalikult, või kui see on sõlmitud suuliselt, kinnitatakse kirjalikult või

b) vormis, mis vastab poolte vahel väljakujunenud tavale, või

c) rahvusvahelise kaubanduse puhul vormis, mis vastab kaubandustavale, millest pooled olid või pidid olema teadlikud ning mis on asjaomase kaubanduse valdkonnas laialt tuntud ning mida selles valdkonnas tegutsevad asjakohast liiki lepingute pooled regulaarselt kasutavad.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 9 CDC on Belgia õiguse alusel asutatud äriühing, mille asukoht on Brüssel ja tegevusala ettevõtjatele kartellikokkulepetega tekitatud kahju hüvitamise nõuete kohtulik ja kohtuväline sissenõudmine. 16. märtsil 2009 esitas ta eelotsusetaotluse esitanud kohtule hagiavalduse kahju hüvitamise nõudes kuue keemiatööstusettevõtja vastu, mis asuvad – peale menetluse astuja ja varasema kostja Evonik Degussa GmbH (edaspidi „Evonik Degussa”), mille asukoht on Essen (Saksamaa) – viies muus liikmesriigis kui Saksamaa Liitvabariigis.
- 10 CDC tugineb oma hagis, milles ta palub kohustada põhikohtuasja kostjaid solidaarselt hüvitama talle tekitatud kahju ja esitama teavet, komisjoni 3. mai 2006. aasta otsusele 2006/903/EÜ [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Chemicals Holding AB, EKA Chemicals AB, Degussa AG, Edison SpA, FMC Corporation, FMC Foret SA, Kemira OYJ, L’Air Liquide SA, Chemoxal SA, Snia SpA, Caffaro Srl, Solvay SA/NV, Solvay Solexis SpA, Total SA, Elf Aquitaine SA ja Arkema SA vastu (juhtum COMP/F/C.38.620 – Vesinikperoksiid ja perboraat) (ELT 2006, L 353, lk 54), milles Euroopa Komisjon leidis, et põhikohtuasja kostjad ja teised ettevõtjad on osalenud vesinikperoksiidi ja naatriumperboraadi sektoris toimunud ühes ja vältavas rikkumises ning järelikult on nad rikkunud EÜ artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 toodud kartellikokkulepete keeldu. Selle otsuse kohaselt algas rikkumine hiljemalt 31. jaanuaril 1994 ja kestis vähemalt 31. detsembrini 2000. Rikkumine seisnes tähtsa ja konfidentsiaalse teabe vahetamises turu ja ettevõtjate kohta, tootmise kontrollimises ja/või piiramises, turuosa ja klientide jagamises ning hindade kindlaksmääramises ja jälgimises, mis pandi mitme- ja/või kahepoolsete korrapäraste ja mittekorrapäraste kohtumiste ja telefonikõnede teel toime peamiselt Belgias, Prantsusmaal ja Saksamaal.
- 11 CDC viitab siinkohal kahju hüvitamise nõuete loovutamiseks 32 ettevõtjaga, mis asuvad Euroopa Liidu 13 erinevas liikmesriigis või Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) riigis, sõlmitud kokkulepetele, kusjuures teatud ettevõtjad olid omakorda varem sõlminud sellised kokkulepped 39 muu ettevõtjaga. Asjaomased ettevõtjad tegelevad tselluloosi ja paberi töötlemisega. Vastavalt CDC selgitustele ostsid need ettevõtjad ajavahemikus 1994-2006 märkimisväärset koguses vesinikperoksiidi liidu ja EMP erinevatest liikmesriikidest, kusjuures mõne ettevõtja puhul tarniti vesinikperoksiidi mitmes liikmesriigis asuvasse tehastesse. Põhikohtuasja kostjate väitel sisaldasid osades müügilepingutest vahekohtuklauslid ja kohtualluvuse kokkulepped.
- 12 CDC võttis 2009. aasta septembris tagasi oma hagi Evonik Degussa vastu, kuna nad sõlmisid kompromissi. 2009. aasta lõpus esitasid kostjad, kes veel menetluse olid jäänud, avalduse Evonik Degussa, Chemoxal SA ja Edison SpA menetluse kaasamiseks. Põhikohtuasja kostjad väitsid ka, et kohtuasi ei allu eelotsusetaotluse esitanud kohtule, kuna eelkõige sisaldasid osa väidetavalt kahju kandnud ettevõtjatega sõlmitud tarnelepingutest kohtualluvuse kokkuleppeid ja vahekohtuklausleid.
- 13 Eeltoodud arvestades leidis eelotsusetaotluse esitanud kohus, et tema rahvusvaheline kohtualluvus võib olla põhjendatud üksnes määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 ja artikli 6 punkti 1 alusel. Kui sellise kohtualluvuse tingimused on täidetud, võib CDC esitada hagi põhikohtuasja kostjate vastu omal valikul ühte nendes sätetes nimetatud kohtusse, kui selle kohtu alluvus ei ole kehtivalt välistatud nimetatud määruse artikliga 23 või vahekohtuklausliga.
- 14 Neil asjaoludel otsustas Landgericht Dortmund menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 tuleb tõlgendada nii, et kui kohtu asukohariigis asuva kostja ja teiste muudes Euroopa Liidu liikmesriikides asuvate kostjate vastu esitatakse kohtusse solidaarne teabe esitamise ja kahju hüvitamise nõue tulenevalt (komisjoni tuvastatud EÜ artikli 81/ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53) ühest ja vältavast rikkumisest, mis pandi

kostjate osalusel toime eri kohtades ja eri aegadel mitmes liikmesriigis, on eri menetlustest tulenevate vastuoluliste otsuste ohu vältimiseks soovitatav neid nõudeid menetleda ja nende üle otsustada üheskoos?

Kas seejuures tuleb arvesse võtta seda, kui kohtu asukohariigis asuva kostja vastu esitatud hagi võetakse pärast kõikidele kostjatele kättetoimetamist ja enne kohtu poolt kostja vastuse esitamiseks määratud tähtaja möödumist ja enne esimese kohtuistung algust tagasi?

2. Kas määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et hagi puhul, milles on esitatud nõue erinevates Euroopa Liidu liikmesriikides asuvate kostjate vastu teabe esitamiseks ja kahju hüvitamiseks tulenevalt (komisjoni tuvastatud EÜ artikli 81/ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53) ühest ja vältavast rikkumisest, mis pandi kostjate osalusel toime eri kohtades ja eri aegadel mitmes liikmesriigis, loetakse kahjustav sündmus iga kostja ja kõikide kahjude suhtes, mille hüvitamist nõutakse, või kogukahju suhtes toimunuks nendes liikmesriikides, kus kartellikokkulepped on sõlmitud ja täidetud?
3. Kas liidu õiguses sätestatud kartellikokkulepete sõlmimise keelu tõhusa rakendamise nõue lubab hagi puhul, milles esitatakse kahju hüvitamise nõue tulenevalt EÜ artiklis 81/ELTL artiklis 101 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud (kartellikokkulepete sõlmimise keelu) rikkumisest, võtta arvesse tarnelepingutes sisalduvaid vahekohtuklausleid ja kohtualluvuse kokkuleppeid, kui see toob kaasa määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 ja/või artikli 6 punkti 1 kohaselt rahvusvahelise kohtualluvuse järgi pädeva kohtu alluvusest kõrvalekaldumise kõikide kostjate suhtes ja/või kõikide nõuete või nõuete ühe osa suhtes?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 15 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas määruse nr 44/2001 artikli 6 punktis 1 ette nähtud kohtualluvuste koondumise reegel mitme kostja korral võib olla kohaldatav hagi puhul, mis esitatakse kahju solidaarse hüvitamise ja teabe esitamise nõudes ettevõtjate vastu, kes osalesid eri kohtades ja eri aegadel liidu õiguses ette nähtud kartellikokkulepete sõlmimise keelu ühes ja vältavas rikkumisest, mis on tuvastatud komisjoni otsusega, ja eeltoodu kehtib ka juhul, kui hagi võeti tagasi ainsa kostja vastu, kelle asukoht on liikmesriigis, kus asub asja menetlev kohus.
- 16 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb kõigepealt meenutada, et määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 tuleb tõlgendada autonoomselt, võttes arvesse määruse süsteemi ja eesmärgi (vt kohtuotsus Reisch Montage, C-103/05, EU:C:2006:471, punkt 29).
- 17 Artikli 6 punktis 1 ette nähtud kohtualluvuse eeskirja kohaselt võib mitme kostja puhul kaevata selle paiga kohtusse, kus on neist ühe alaline elukoht, tingimusel, et nõuded on sedavõrd tihedalt seotud, et eri menetlustest tulenevate vastuoluliste otsuste ohu vältimiseks oleks soovitatav neid menetleda ning otsuseid teha üheskoos (kohtuotsused Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punkt 73, ja Sapir jt, C-645/11, EU:C:2013:228, punkt 40).
- 18 Kuivõrd see valikulise kohtualluvuse eeskiri kaldub kõrvale kostja elu- või asukohajärgse kohtu alluvuse põhimõttest, mis on sätestatud määruse nr 44/2001 artiklis 2, tuleb seda tõlgendada kitsalt ning tõlgendus ei tohi kaugemale minna nimetatud määruses otseselt ette nähtud juhtudest (vt kohtuotsus Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punkt 74).

- 19 Vastavalt määruse nr 44/2001 põhjendustele 12 ja 15 vastab see kohtualluvuse eeskiri soovile aidata kaasa tõrgeteta kohtumõistmisele, vähendada võimalikult samaaegsete menetluste võimalust ja tagada seeläbi, et kahes erinevas menetluses ei langetataks vastuolulisi kohtuotsuseid (kohtuotsus Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punkt 77).
- 20 Seega, määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 kohaldamiseks tuleb kontrollida, kas sama hageja poolt erinevate kostjate vastu esitatud erinevad hagid on omavahel seotud, mistõttu on olemas huvi nende kohta otsused teha koos, et vältida eri menetlustest tuleneda võivate vastuoluliste lahendite ohtu (vt kohtuotsused Freeport, C-98/06, EU:C:2007:595, punkt 39, ning Sapir jt, C-645/11, EU:C:2013:228, punkt 42). Selleks, et otsuseid saaks pidada vastuolulisteks, ei piisa erinevustest vaidluse lahenduses, vaid erinevus peab esinema ka samas faktilises ja õiguslikus olukorras (vt kohtuotsused Freeport, C-98/06, EU:C:2007:595, punkt 40; Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punkt 79, ning Sapir jt, C-645/11, EU:C:2013:228, punkt 43).
- 21 Sama faktilise ja õigusliku olukorra tingimust tuleb põhikohtuasja asjaoludel pidada täidetuks. Hoolimata sellest, et põhikohtuasja kostjad osalesid asjaomase kartellikokkuleppe täitmisel ning erinevate selle kartelli tõttu moonutatud lepingute sõlmimises ning täitmisel eri kohtades ja eri aegadel, kujutab see kartellikokkuleppe endast vastavalt otsusele 2006/903, millele tuginetakse põhikohtuasja hagi, ühte ja vältavat ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 rikkumist. Nimetatud otsus ei näe aga ette põhikohtuasja kostjate võimaliku – ka solidaarse – tsiviilvastutuse tekkimise tingimusi, mis määratakse kindlaks konkreetse liikmesriigi riigisisese õiguse alusel.
- 22 Mis puudutab lõpuks vastuoluliste otsuste ohtu tulenevalt sellest, et riigisisestes õigustes võivad erineda õigusvastases kartellikokkuleppes osalejate tsiviilvastutuse tekkimise tingimused, tuleneb sellest asjaolust nimetatud oht juhul, kui kartellikokkuleppega väidetavalt kahjustatud isik esitab hagid erinevate liikmesriikide kohtutesse.
- 23 Siiski tuleb meenutada, et isegi kui CDC kahju hüvitamise nõude suhtes põhikohtuasja kostjate vastu oleksid vastavalt asja arutava kohtu asukohamaa rahvusvahelisele eraõigusele kohaldatavad erinevad seadused, ei ole selline õiguslike aluste lahknemine iseenesest takistus määruse nr 44/2001 artikli 6 lõike 1 kohaldamisele, seda siiski juhul, kui kostjate jaoks on etteaimatav, et neid võidakse kaevata selle riigi kohtusse, kus on vähemalt neist ühe alaline elukoht (vt kohtuotsus Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punkt 84).
- 24 Nimetatud tingimus on täidetud, kui esineb komisjoni siduv otsus, millega on tuvastatud liidu õiguse üks ühtne rikkumine ja mis on seetõttu konkreetse rikkumises osaleja vastutuse alus kahju eest, mis on tekitatud kõikide rikkumises osalejate käitumisega. Sellistel asjaoludel pidid osalejad nimelt arvestama sellega, et nende vastu võidakse esitada hagi selle liikmesriigi kohtutele, kus on nendest ühe asukoht.
- 25 Seega tuleb nentida, et erinevates liikmesriikides asuvate äriühingute, mis on osalenud liidu konkurentsioigust rikkudes ühes ja vältavas kartellikokkuleppes, vastu esitatud kahju hüvitamise nõuete eraldi menetlemisega võivad kaasneda vastuolulised otsused määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 tähenduses.
- 26 Pärast sellist täpsustust tuleb veel uurida, kas määruse nr 44/2001 artikli 6 punktis 1 ette nähtud kohtualluvuse eeskirja kohaldamist võib välistada asjaolu, et põhikohtuasja hageja võttis tagasi hagi ainsa kostja vastu, kelle asukoht on liikmesriigis, kus asub asja menetlev kohus.
- 27 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale ei saa seda eeskirja kohaldada viisil, mis võimaldaks hagejal kaevata kohtusse mitu kostjat üksnes selleks, et viia üks nendest kostjatest välja tema alalise elu- või asukoha järgse riigi kohtute alluvusest (kohtuotsused Reisch Montage, C-103/05, EU:C:2006:471, punkt 32, ja Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punkt 78).

- 28 Euroopa Kohus on aga ka täpsustanud, et kui erinevate kostjate vastu esitatud hagide vahel on seos määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 tähenduses nende esitamise hetkel, siis kohaldatakse selles sättes toodud kohtualluvuse eeskirja, ilma et oleks tarvis eraldi kindlaks teha, et nõuded ei ole esitatud üksnes selleks, et viia üks kostjatest välja tema alalise elu- või asukoha järgse liikmesriigi kohtute alluvusest (vt kohtuotsus Freeport, C-98/06, EU:C:2007:595, punkt 54).
- 29 Eeltoodust nähtub, et kohus, mille menetluses on hagid, mille vahel on seos määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 tähenduses nende esitamise hetkel, saab tuvastada selles sättes sisalduva kohtualluvuse eeskirja võimaliku kuritarvitamise üksnes selliste tõendite olemasolul, mille alusel saab järeldada, et hageja on tekitanud või säilitanud selle sätte kohaldamise tingimused kunstlikult.
- 30 Põhikohtuasjas väidavad mõned menetlusosalised, et põhikohtuasja hageja ja Saksamaal asuv Evonik Degussa jõudsid kokkuleppele kompromissi sõlmimises enne hagi esitamist, kuid vormistasid selle teadlikult pärast hagi esitamist ainult seetõttu, et põhikohtuasja teiste kostjate suhtes kuuluks asja arutamine selle kohtu alluvusse, millele oli hagi esitatud.
- 31 Määruse nr 44/2001 artikli 6 punktis 1 sisalduva kohtualluvuse eeskirja kohaldamise välistamiseks peavad aga seda väidet kinnitama tõendid selle kohta, et asjaomaste poolte vahel on salajane kokkulepe, mille eesmärk on kunstlikult tekitada selle sätte kohaldamise tingimused hagi esitamise ajal või säilitada need tingimused selle ajani.
- 32 Ehkki nimetatud tõendite hindamine kuulub eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevusse, tuleb selgitada, et ainuüksi asjaolu, et enne võimaliku kompromissi sõlmimist on peetud läbirääkimisi, ei saa tõendada sellise salajase kokkuleppe olemasolu. Piisav tõend oleks aga kokkuleppe tegelikkuses sõlmimine, kuid selle varjamine, tekitamaks muljet, et määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 kohaldamise tingimused on täidetud.
- 33 Eeltoodut arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 44/2001 artikli 6 punktis 1 ette nähtud kohtualluvuste koondumise reegel mitme kostja korral on kohaldatav hagi puhul, mis esitatakse kahju solidaarse hüvitamise ja teabe esitamise nõudes ettevõtjate vastu, kes osalesid eri kohtades ja eri aegadel liidu õiguses ette nähtud kartellikokkulepete sõlmimise keelu ühes ja vältavas rikkumises, mis on tuvastatud komisjoni otsusega, ja eeltoodu kehtib ka juhul, kui hagi võeti tagasi ainsa kostja vastu, kelle asukoht on liikmesriigis, kus asub asja menetlev kohus, kui ei ole tõendatud, et hageja ja selle kaaskostja vahel on sõlmitud salajane kokkulepe, mille eesmärk on kunstlikult tekitada selle sätte kohaldamise tingimused hagi esitamise ajal või säilitada need tingimused selle ajani.

Teine küsimus

- 34 Oma teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et hagi puhul, milles on esitatud nõue erinevates liikmesriikides asuvate kostjate vastu kahju hüvitamiseks tulenevalt komisjoni tuvastatud ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 ühest ja vältavast rikkumisest, mis pandi kostjate osalusel toime eri kohtades ja eri aegadel mitmes liikmesriigis, loetakse kahjustav sündmus iga kostja ja kõikide kahjude suhtes, mille hüvitamist nõutakse, või kogukahju suhtes toimunuks nendes liikmesriikides, kus kartellikokkulepped on sõlmitud ja täidetud.
- 35 Kuna põhikohtuasja iseloomustab see, et hageja kätte on koondunud hulk kahju hüvitamise nõudeid, mille on talle loovutanud mitu vesinikperoksiidi suhtes sõlmitud kartellikokkuleppe tõttu väidetavalt kahjustatud ettevõtjat, siis tuleb kõigepealt meenutada, et esialgse võlgniku poolt nõuete loovutamine ei saa iseenesest mõjutada pädeva kohtu kindlaksmääramist määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 järgi (kohtuotsus ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, punkt 58).

- 36 Järelikult tuleb kahjustava sündmuse toimumise koht iga kahju hüvitamise nõude puhul kindlaks määrata olenemata selle nõude loovutamisest või nõuete ühe isiku kätte koondumisest.
- 37 Selles osas tuleb meenutada, et määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 tuleb tõlgendada autonoomselt ja kitsalt (kohtuotsus Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 43).
- 38 Siiski tuleb märkida, et määruse nr 44/2001 artikli 5 punktis 3 kasutatud väljendis „paik, kus kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda” on peetud silmas nii kahju tekkimise kui ka kahju põhjustanud sündmuse toimumise kohta, millest tulenevalt võib kostjat hageja valikul kaevata kas ühe või teise asjaomase paiga kohtusse (kohtuotsused Melzer, C-228/11, EU:C:2013:305, punkt 25, ja Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37 punkt 45).
- 39 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale põhineb selle määruse artikli 5 punktis 3 ette nähtud kohtualluvuse eeskiri vaidluse ning kahjustava sündmuse toimumise või toimuda võimise koha kohtu vahelisel eriti tihedal seotusel, mis õigustab sellele kohtule pädevuse andmist korra kohase õigusemõistmise tagamise ja menetluse otstarbeka korraldamise põhjustel (kohtuotsused Melzer, C-228/11, EU:C:2013:305, punkt 26, ja Hi Hotel HCF, C-387/12, EU:C:2014:215, punkt 28).
- 40 Nimelt on selle koha kohtul, kus kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda, lepinguvälise kahju puhul reeglina parimad tingimused kohtuasja lahendamiseks eelkõige tänu tihedale seosele vaidluse esemega ning kergemale tõendite kogumise võimalusele (kohtuotsus Melzer, C-228/11, EU:C:2013:305, punkt 27).
- 41 Kuna käesoleva kohtuotsuse punktis 38 meenutatud kohtupraktikas tunnustatud seostest ühe kindlakstegemine peaks võimaldama välja selgitada kohtualluvuse, millel on objektiivselt parimad eeldused hindamiseks, kas menetluse vastaspoole puhul on täidetud vastutust põhjustavad asjaolud, siis tuleneb sellest, et nõuetekohane on pöördumine ainult selle paiga kohtu poole, mille tööpiirkonnas esineb vastav seos (kohtuotsused Coty Germany, C-360/12, EU:C:2014:1318, punkt 48, ja Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 47).
- 42 Tuleb uurida, milliste seoste alusel tuleb põhikohtuasja asjaoludel kindlaks määrata kohtualluvus lepinguvälise kahju asjas.

Kahju tekitanud sündmuse toimumise paik

- 43 Kahju tekitanud sündmuse toimumise paiga osas tuleb kõigepealt märkida, et sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas katsid ostjad enda vajadused lepinguliste suhete raames kindlasti erinevate asjaomases kokkuleppes osalenute juures. Kahju tekitanud sündmus ei seisne aga lepinguliste kohustuste võimalikus rikkumises, vaid selle kartellikokkuleppega lepinguvabaduse piiramises, mille tagajärjel on ostjatel võimatu kasutada turuseaduste alusel kujunenud hinda.
- 44 Sellistel asjaoludel saab sellise sündmuse toimumise paiga, millega tekitatud kahju seisneb lisakuludes, mida peab ostja tasuma kartellikokkuleppega moonutatud turuhinna tõttu, kindlaks määrata abstraktselt selle kokkuleppe sõlmimise kohaga. Nimelt niipea kui kartellikokkulepe on sõlmitud, takistavad osalejad enda käitumisega või millegi tegemisest hoidumisega konkurentsi ja moonutavad hindu. Kui selline koht on teada, oleks kohtualluvuse määramine selle paiga kohtutele kooskõlas käesoleva otsuse punktis 39 nimetatud eesmärkidega.
- 45 Need kaalutlused ei oma aga tähtsust sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas, kus vastavalt komisjoni otsusele, nagu seda on esitatud eelotsusetaotluses, ei ole võimalik kindlaks teha vaidlusaluse kartellikokkuleppe ühte kindlat sõlmimise kohta, kuna selle aluseks on mitu erinevates liidu kohtades aset leidnud kohtumiste ja nõupidamiste käigus sõlmitud kartellikokkulepet.

- 46 Eeltoodu kehtib olenemata sellest, kui keelatud kartellikokkuleppe moodustavate kõikide kokkulepete hulgas on üks eraldi kokkulepe, millega ostjale väidetavalt kahju tekitab; sellisel juhul kuuluks sellele ostjale tekitatud kahju üle otsustamine selle kohtu alluvusse, mille tööpiirkonnas see kokkulepe sõlmiti.
- 47 Viimati nimetatud juhul ja juhul, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks tuvastama, et põhikohtuasjas vaidlusalune kokkulepe sõlmiti siiski lõplikult tema tööpiirkonnas, tuleb veel käsitleda küsimust, kas mitme selles kartellikokkuleppes osaleja vastu saab esitada hagi samale kohtule.
- 48 Euroopa Kohus on küll teistsugustel asjaoludel otsustanud, et määruse nr 44/2001 artikli 5 punkt 3 ei võimalda väidetavalt kahju tekitanud isiku – kes ei ole selle kohtuvaidluse pool – õigusvastase teo toimepanemise koha alusel luua kohtualluvuse ühe teise isiku suhtes, kes osales samuti väidetava kahju tekitamises, kuid kes ei ole tegu toime pannud selle kohtu tööpiirkonnas, mille poole on vaidluse lahendamiseks pöördutud (kohtuotsus *Melzer*, C-228/11, EU:C:2013:305, punkt 41).
- 49 Põhikohtuasja asjaoludel ei takista aga miski mitme kaashageja vastu hagi esitamist samale kohtule.
- 50 Järelikult eeldab õigusvastase kartellikokkuleppega väidetavalt tekitatud kahju üle otsustamisel kohtualluvuse kindlaksmääramine, mis tuleb vastavalt määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 kohaselt tuvastada vastavalt kahju tekitanud sündmusele ja kõikide selles kartellikokkuleppes osalenute suhtes eraldi, et kindlaks tehakse selle kohtu tööpiirkonnas toimunud konkreetne sündmus, mille käigus sõlmiti lõplikult kartellikokkulepe või kokkulepe, mis on iseenesest ostjale väidetava kahju tekitanud sündmus.

Kahju tekkimise paik

- 51 Nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 41, siis peaks kahju tekkimise paiga kindlakstegemine võimaldama välja selgitada kohtualluvuse, millel on objektiivselt parimad eeldused hindamiseks, kas menetluse vastaspoole puhul on täidetud vastutust põhjustavad asjaolud.
- 52 Euroopa Kohtu praktikast nähtub, et koht, kus avaldus tekitatud kahju, on see koht, kus tekitatud kahju konkreetselt ilmneb (vt kohtuotsus *Zuid-Chemie*, C-189/08, EU:C:2009:475, punkt 27). Kuna tegemist on kahjuga, mis seisneb lisakuludes tulenevalt põhikohtuasjas vaidlusalusest vesinikperoksiidi kunstlikult kõrgest hinnast, on võimalik see koht selgitada vaid iga väidetava kannatanu osas eraldi ja põhimõtteliselt on selleks tema asukoht.
- 53 See koht tagab igati menetluse otstarbeka korraldamise, kuna sellise hagi menetlemine, milles palutakse välja mõista kahju, mis on konkreetsele ettevõtjale väidetavalt tekitatud komisjoni poolt juba siduvalt tuvastatud õigusvastase kartellikokkuleppega, sõltub peamiselt selle ettevõtja konkreetset olukorda iseloomustavatest teguritest. Sellistel asjaoludel saab ilmselt kõige paremini otsuse langetada selle paiga kohus, kus see ettevõtja asub.
- 54 Niimoodi kindlaks määratud kohtu alluvusse kuulub sellise hagi menetlemine, mis on esitatud ühe või mitme asjaomases kartellikokkuleppes osaleja suhtes kogu sellise kahju hüvitamiseks, mis on eespool nimetatud ettevõtjal tekkinud seoses lisakuludega selle kartellikokkuleppe esemeks olevate kaupade ostmisel.
- 55 Kuna kahju tekkimise paiga järgi kindlaks määratud kohtu pädevus on piiratud selle ettevõtja kahjuga, mis asub tema tööpiirkonnas, oleks pidanud selline hageja nagu CDC, kes on enda kätte koondanud mitme ettevõtja kahju hüvitamise nõuded, esitama vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 35 meenutatud kohtupraktikale hagi iga kahju tekitanud ettevõtja vastu eraldi selle paiga kohtusse, kus see ettevõtja asub.

56 Eeltoodut arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et hagi puhul, milles on esitatud nõue erinevates liikmesriikides asuvate kostjate vastu kahju hüvitamiseks tulenevalt komisjoni tuvastatud ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 ühest ja vältavast rikkumisest, mis pandi kostjate osalusel toime eri kohtades ja eri aegadel mitmes liikmesriigis, loetakse kahjustav sündmus iga väidetava kannatanu suhtes toimunuks eraldi ja sellest tulenevalt võib igäüks neist vastavalt viidatud artikli 5 punktile 3 esitada hagi esitada selle paiga kohtule, mille tööpiirkonnas sõlmiti lõplikult kartellikokkulepe või kokkulepe, mida saab iseenesest pidada väidetava kahju tekitanud sündmuseks või selle paiga kohtule, mille tööpiirkonnas on hageja enda asukoht.

Kolmas küsimus

57 Oma kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 44/2001 artikli 23 lõiget 1 ja liidu õiguses sätestatud kartellikokkulepete sõlmimise keelu tõhusa rakendamise nõuet tuleb tõlgendada nii, et need lubavad hagi puhul, milles esitatakse kahju hüvitamise nõue tulenevalt ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 rikkumisest, võtta arvesse tarnelepingutes sisalduvaid kohtualluvuse kokkuleppeid, kui see toob kaasa nimetatud määruse artikli 5 punkti 3 ja/või artikli 6 punkti 1 kohaselt rahvusvahelise kohtualluvuse järgi pädeva kohtu alluvusest kõrvalekaldumise.

58 Enne selle küsimuse käsitlemist tuleb täpsustada, et Euroopa Kohtul ei ole piisavalt teavet mõne nimetatud lepingutes väidetavalt sisalduva erandi kohta, mis ei kuulu aga määruse nr 44/2001 kohaldamisalasse, et anda selles osas eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarvilikku vastust.

59 Mis puudutab kolmandas küsimuses viidatud tingimusi, mis kuuluvad määruse nr 44/2001 kohaldamisalasse, siis tuleb viidata sellele, et Euroopa Kohus on 27. septembril 1968 Brüsselis alla kirjutatud konventsiooniga kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32) seoses juba otsustanud, et sõlmides Brüsseli konventsiooni artiklile 17 vastava kohtualluvuse kokkuleppe, on pooltel võimalus kalduda kõrvale mitte üksnes selle artiklis 2 ette nähtud üldisest kohtualluvusest, vaid ka selle konventsiooni artiklites 5 ja 6 ette nähtud valikulisest kohtualluvusest (vt kohtuotsus Estasis Saloti di Colzani, 24/76, EU:C:1976:177, punkt 7).

60 Kuivõrd Euroopa Kohtu tõlgendus nimetatud konventsioonile kehtib ka määruse nr 44/2001 sätete osas, kui nende kahe õigusakti sätteid saab pidada samatähenduslikeks, siis tuleb märkida, et sellega on tegemist nimetatud konventsiooni artikli 17 esimese lõigu ja selle määruse artikli 23 lõike 1 puhul, mis on sõnastatud peaaegu identselt (kohtuotsus Refcomp, C-543/10, EU:C:2013:62, punktid 19 ja 20).

61 Seega tuleb nentida, et kohtule, kuhu on pöördutud, võib olla põhimõtteliselt siduv määruse nr 44/2001 artiklites 5 ja 6 ette nähtud kohtualluvustest erinev kohtualluvuse kokkulepe, mille pooled on sõlminud vastavalt määruse artikli 23 lõikele 1.

62 Seda järeldust ei sea kahtluse alla kartellikokkulepete keelu tõhusa rakendamise nõue. Esiteks on Euroopa Kohus juba otsustanud, et vaidluse sisule kohalduvad materiaalõiguse normid ei mõjuta kohtualluvuse kokkulepet vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 59 nimetatud konventsiooni artiklile 17 (vt selle kohta kohtuotsus Castelletti, C-159/97, EU:C:1999:142, punkt 51). Kooskõlas käesoleva kohtuotsuse punktis 60 meenutatud kohtupraktikaga kehtib see tõlgendus ka määruse nr 44/2001 artikli 23 osas.

63 Teiseks tuleb nentida, et asja menetlev kohus ei või määruse nr 44/2001 artikli 23 nõuetele vastavat kohtualluvuse kokkulepet arvestamata jätta pelgalt seetõttu, et ta on seisukohal, et kohtualluvuse kokkuleppes määratud kohus ei taga kartellikokkulepete keelu nõude tõhusat rakendamist ega kartellikokkulepete tõttu kahju kandnud isikule kahju täielikku hüvitamist, vastasel juhul seaks ta ohtu selle määruse eesmärgi. Pigem tuleb lähtuda sellest, et igas liikmesriigis loodud õiguskaitsevahendite

süsteem, mida täiendab ELTL artiklis 267 ette nähtud eelotsusetaotluse esitamise süsteem, annab õigussubjektidele selles osas piisava tagatise (vt analoogia alusel kohtuotsus Renault, C-38/98, EU:C:2000:225, punkt 23).

- 64 Sellises asjas nagu põhikohtuasi peab eelotsusetaotluse esitanud kohus enne artiklis 23 nimetatud vorminõuete kontrollimist siiski veenduma, kas vaidlusalused tingimused kehtivad ka tegelikult põhikohtuasja hageja suhtes. Nimelt on Euroopa Kohus juba täpsustanud, et lepingus sisalduv kohtualluvuse kokkulepe saab põhimõtteliselt mõjutada üksnes suhteid nende poolte vahel, kes selle lepingu sõlmimiseks oma nõusoleku andsid. Selleks et kolmanda isiku vastu saaks sellele kokkuleppele tugineda, on põhimõtteliselt vajalik, et see kolmas isik oleks sellekohase nõusoleku andnud (kohtuotsus Refcomp, C-543/10, EU:C:2013:62, punkt 29).
- 65 Nimelt üksnes juhul, kui vastavalt asja sisule kohaldatavale riigisisesele õigusele, mis on kindlaks määratud asja arutava kohtu asukohamaa rahvusvahelise eraõiguse normide alusel, läheksid kõik esialgse lepingupoole õigused ja kohustused üle kolmandale isikule, saaks tema vastu siiski tugineda sellisele kohtualluvuse kokkuleppele, millele ta ei ole enda nõusolekut andnud (vt selle kohta kohtuotsus Coreck, C-387/98, EU:C:2000:606, punktid 24, 25 ja 30).
- 66 Kui vaidlusaluseid kokkuleppeid saab kohaldada põhikohtuasja hageja vastu, tuleb uurida, kas need sisaldavad põhikohtuasjas tegelikult erandit eelotsusetaotluse esitanud kohtu alluvusest.
- 67 Selles osas tuleb meenutada, et kohtualluvuse kokkuleppe tõlgendamine, et määrata kindlaks selle kohaldamisalasse kuuluvad vaidlused, kuulub selle liikmesriigi kohtu pädevusse, kus sellele tingimusele tuginetakse (kohtuotsused Powell Duffryn, C-214/89, EU:C:1992:115, punkt 37, ja Benincasa, C-269/95, EU:C:1997:337, punkt 31).
- 68 Kohtualluvuse kokkulepe saab puudutada üksnes konkreetsest õigussuhtest tulenenud või tuleneda võivaid vaidlusi, millega on kohtualluvuse kokkuleppe ulatus piiratud nii, et see hõlmab ainuüksi vaidlusi, mis tekivad sellest õigussuhtest, mille puhul see kokkulepe sõlmiti. Selle eesmärk on vältida, et ühe poole jaoks üllatuslikult antakse teatud kohtu alluvusse kõik vaidlused, mis tekivad tema ja tema lepingupartneri suhetes ja mille algpõhjus tuleneb muudest suhetest kui see suhe, mille puhul kohtualluvus kokku lepiti (vt selle kohta kohtuotsus Powell Duffryn, C-214/89, EU:C:1992:115 punkt 31).
- 69 Seda eesmärki arvestades peab eelotsusetaotluse esitanud kohus eelkõige arvestama, et lepingutingimus, mis viitab abstraktselt lepingulistest suhetest tulenevatele vaidlustele, ei hõlma selliseid vaidlusi, mille aluseks on lepingupoole vastutus lepinguvälise kahju tekitamise eest seoses õigusvastases kartellikokkuleppes osalemisega.
- 70 Kuna kannatanule ei olnud nimetatud lepingutingimusega nõustudes selline kohtuvaidlus piisavalt etteaimatav, sest ta ei teadnud sel ajal oma lepingupartneri osalusest õigusvastases kartellikokkuleppes, ei saa lähtuda sellest, et see vaidlus tuleneb lepingulistest suhetest. Seega ei saa selline lepingutingimus teha kehtivat erandit eelotsusetaotluse esitanud kohtu alluvusest.
- 71 Kui tegemist oleks aga lepingutingimusega, mis puudutaks vaidlusi konkurentsioiguse rikkumisest tuleneva vastutuse üle ja milles määratakse kohtualluvus mõne teise liikmesriigi kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu asukoha liikmesriigi kohtule, peaks eelotsusetaotluse esitanud kohus eitama enda kohtualluvust ka siis, kui selle kokkuleppe tulemusena kaldutakse kõrvale määruse nr 44/2001 artiklites 5 ja/või 6 ette nähtud valikulise kohtualluvuse eeskirjadest.
- 72 Järelikult tuleb kolmandale küsimusele vastata, et määruse nr 44/2001 artikli 23 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see lubab hagi puhul, milles esitatakse kahju hüvitamise nõue tulenevalt ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 rikkumisest, võtta arvesse tarnelepingutes sisalduvaid kohtualluvuse kokkuleppeid, isegi kui see toob kaasa nimetatud määruse artikli 5 punkti 3 ja/või

artikli 6 punkti 1 kohaselt rahvusvahelise kohtualluvuse järgi pädeva kohtu alluvusest kõrvalekaldumise, tingimusel et need kokkulepped puudutavad vaidlusi konkurentsioiguse rikkumisest tuleneva vastutuse üle.

Kohtukulud

⁷³ Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

- 1. Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 6 punktis 1 ette nähtud kohtualluvuste koondumise reegel mitme kostja korral on kohaldatav hagi puhul, mis esitatakse kahju solidaarse hüvitamise ja teabe esitamise nõudes ettevõtjate vastu, kes osalesid eri kohtades ja eri aegadel liidu õiguses ette nähtud kartellikokkulepete sõlmimise keelu ühes ja vältavas rikkumises, mis on tuvastatud Euroopa Komisjoni otsusega, ja eeltoodu kehtib ka juhul, kui hagi võeti tagasi ainsa kostja vastu, kelle asukoht on liikmesriigis, kus asub asja menetlev kohus, kui ei ole tõendatud, et hageja ja selle kaaskostja vahel on sõlmitud salajane kokkulepe, mille eesmärk on kunstlikult tekitada selle sätte kohaldamise tingimused hagi esitamise ajal või säilitada need tingimused selle ajani.**
- 2. Määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et hagi puhul, milles on esitatud nõue erinevates liikmesriikides asuvate kostjate vastu kahju hüvitamiseks tulenevalt Euroopa Komisjoni tuvastatud ELTL artikli 101 ja Euroopa Majanduspiirkonna 2. mai 1992. aasta lepingu artikli 53 ühest ja vältavast rikkumisest, mis pandi kostjate osalusel toime eri kohtades ja eri aegadel mitmes liikmesriigis, loetakse kahjustav sündmus iga väidetava kannatanu suhtes toimunuks eraldi ja sellest tulenevalt võib igaüks neist vastavalt viidatud artikli 5 punktile 3 esitada hagi selle paiga kohtule, mille tööpiirkonnas sõlmiti lõplikult kartellikokkulepe või kokkulepe, mida saab iseenesest pidada väidetava kahju tekitanud sündmuseks või selle paiga kohtule, mille tööpiirkonnas on hageja enda asukoht.**
- 3. Määruse nr 44/2001 artikli 23 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see lubab hagi puhul, milles esitatakse kahju hüvitamise nõue tulenevalt ELTL artikli 101 ja Euroopa Majanduspiirkonna 2. mai 1992. aasta lepingu artikli 53 rikkumisest, võtta arvesse tarnelepingutes sisalduvaid kohtualluvuse kokkuleppeid, isegi kui see toob kaasa nimetatud määruse artikli 5 punkti 3 ja/või artikli 6 punkti 1 kohaselt rahvusvahelise kohtualluvuse järgi pädeva kohtu alluvusest kõrvalekaldumise, tingimusel et need kokkulepped puudutavad vaidlusi konkurentsioiguse rikkumisest tuleneva vastutuse üle.**

Allkirjad